

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2012/39
Karar Sayısı : 2012/156
Karar Günü : 18.10.2012
R.G. Tarih-Sayı : 13.02.2013-28558

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Üçüncü Dairesi

İTİRAZIN KONUSU : 27.7.1967 günlü, 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu'na 3.7.2003 günlü, 4917 sayılı Kanun'un 6. maddesiyle eklenen Ek Geçici Madde 80'in dördüncü fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan "*yaş hadleri de dahil olmak üzere*" ibaresinin, Anayasa'nın 2. ve 49. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Astsubaylıktan subaylığa nasbedilen davacının, binbaşı rütbesinde iken yaş haddinden emekliye ayrılması işleminin iptali istemiyle açtığı davada itiraz konusu kuralın Anayasaya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

İtiraz konusu kuralın yer aldığı, 4917 sayılı Kanunla 27.7.1967 günlü, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'na eklenen Ek Geçici Madde 80 şöyledir:

'Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununun 109 uncu maddesine göre astsubaylıktan subaylığa geçirilenlerin yükselebilecekleri rütbe, rütbe bekleme süreleri ve yaş hadleri aşağıda belirtilmiştir.

Rütbeler	Normal Bekleme Süreleri	Yaş Haddi
Asteğmen	8 yıl	-
Teğmen	3 yıl	41
Üsteğmen	6 yıl	46
Yüzbaşı	6 yıl	55

Bunlar astsubay iken bulundukları rütbe karşılığı derece ve kademelerine bir kademe ilave edilerek subay nasbedilirler. Müteakip yıllarda ulaşabilecekleri rütbelere ait ilk derece ve kademeleri ile aylık gösterge tablosu EK-VII sayılı cetvelde düzenlenmiştir. Rütbe, rütbe normal bekleme süreleri, yaş hadleri dışında kalan hususlar için bunlara subaylar hakkındaki

hükümler uygulanır. Bunlardan nasbedildikleri teğmen rütbesinin aylığından fazla derece ve kademe aylığı alanlar daha önce emsal oldukları astsubayların derece, kademe ve yükselecekleri yeni derece ve kademe aylıklarına göre aylık almaya devam ederler. Ancak, yükselecekleri subaylık rütbe ve rütbe kıdemliliğindeki aylık derece ve kademeleri, emsali astsubayların aylık derece ve kademelerine eşit hale gelince, emsali subaylar hakkındaki aylık derece ve kademelerine tâbi tutulurlar.

Bunlardan subay nasbedildikten sonra fakülte veya yüksekokul bitirenlerin intibakı; personelin fakülte, yüksek okul veya meslek yüksek okulunu bitirdiğine dair resmî belgeyi ibraz edip müracaatını yaptığı tarihteki derece ve kademelerine, iki yıl süreli yüksek öğrenim için bir kademe, üç yıl süreli yüksek öğrenim için iki kademe, dört yıl süreli yüksek öğrenim için bir derece ilave edilerek yapılır. İki ve üç yıl süreli yüksek öğrenimini tamamlayarak intibakları yapılmış olanların daha sonra lisans öğrenimlerini tamamlamaları halinde intibak işlemleri bir defaya mahsus olmak üzere tekrar yapılır. Yüksek öğrenimden dolayı bir defadan fazla yapılan intibak işlemleri toplamı bir dereceden fazla olamaz. Beş yıl ve üzerindeki öğrenimlerin dört yıldan fazlası için kademe verilmez.

*Bunlardan en az dört yıl süreli fakülte veya yüksek okul bitirenler, ihtiyaca göre kendi sınıflarında veya öğrenimleriyle ilgili sınıflarda istihdam edilebilirler. Bunlara; rütbe, rütbe normal bekleme süreleri, **yaş hadleri de dahil olmak üzere** diğer hususlar için, muvazzaif subaylar hakkındaki hükümler uygulanır. Bu Kanunun yayımı tarihinde en az dört yıl süreli fakülte veya yüksek okul bitirenlerden yüzbaşı rütbesinde bulunup, normal rütbe bekleme süresini tamamlamış olanlar, 38 inci maddede belirtilen rütbe terfi şartları ve esasları dahilinde binbaşı rütbesine terfi ettirilirler. Bunların terfi ve kademe ilerlemesine esas olacak nasıpları, yüzbaşı rütbesinde normal rütbe bekleme süresini tamamladıkları takvim yılının 30 Ağustosudur. Ancak, nasıp düzeltmesinden dolayı, maaş, maaş farkı ödenmez ve diğer özlük hakları verilmez.'*

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, Anayasa'nın 2. ve 49. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ve Erdal TERCAN'ın katılımlarıyla 18.4.2012 günü yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, Anayasa Mahkemesi Raportörü Evren ALTAY tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralı, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Genel Açıklama

926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nun 109. maddesi, astsubaylıktan subaylığa geçişi düzenlemekte ve bunun koşullarını belirlemektedir. Anılan maddede 3.7.2003 günlü, 4917 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle, en az dört yıl süreli fakülte veya yüksek okul bitiren astsubayların subaylığa geçebileceği kabul edilmiş, astsubaylıktan subaylığa geçen personele rütbe, rütbe bekleme süreleri, yaş hadleri de dahil diğer hususlar için muvazaf subaylar hakkındaki hükümlerin uygulanacağı belirtilmiştir.

4917 sayılı Kanunla 926 sayılı Kanun'a eklenen Ek Geçici Madde 80 ile de bu Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten önce astsubaylıktan subaylığa geçirilenler hakkında uygulanacak hükümler öngörülmüştür. Buna göre, 4917 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten önce 926 sayılı Kanun'un 109. maddesine göre astsubaylıktan subaylığa geçirilenlerin yükselebilecekleri teğmen, üsteğmen ve yüzbaşı rütbeleri yönünden, rütbe bekleme süreleri ve yaş hadleri belirlenmiş, bunlardan en az dört yıl süreli fakülte veya yüksek okul bitirenlerin ihtiyaca göre kendi sınıflarında veya öğrenimleriyle ilgili sınıflarda istihdam edilebilecekleri ve bunlara rütbe, rütbe normal bekleme süreleri, yaş hadleri de dâhil olmak üzere diğer hususlar yönünden muvazaf subaylar hakkındaki hükümlerin uygulanacağı ifade edilmiştir.

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun 40. maddesinde kural olarak iştirakçilerin görevleri ile ilişkilerinin kesilmesini gerektiren yaş haddi, 65 yaşını doldurdukları tarih olarak belirtildikten sonra belirli görevlerde bulunanlar yönünden yaş hadleri özel olarak belirlenmiş ve bu kapsamda muvazaf subayların yaş hadleri de bulundukları rütbelere göre ayrıca gösterilmiştir.

B- Anayasaya Aykırılık Sorunu

Başvuru kararında, binbaşı rütbesine terfi etmesinden önce yüzbaşı olan ve bu rütbede yaş haddinden 55 yaşında emekliye ayrılacak olan davacının dört yıl süreli fakülte bitirmesi nedeniyle binbaşı rütbesine atanmasından sonra bu rütbe için 5434 sayılı Kanun'da öngörülen yaş haddinin esas alınarak 52 yaşında emekliye ayrıldığı, geçmiş yıllarda astsubaylıktan subaylığa geçen kişilerin emeklilik yaş hadlerinin kanun koyucu tarafından muvazaf subaylar için öngörülen yaş hadlerinden farklı bir şekilde düzenlenmesine rağmen 4917 sayılı Kanun'da geçiş düzenlemesi yapılmaması nedeniyle erken yaşta yaş haddinden emekliye sevk edilme sonucunun ortaya çıktığı, bu durumun Kanun'un amacı ile bağdaşmadığı, davacının astsubay statüsünde kalması veya yüzbaşı rütbesinde iken yüksek okul bitirmemesi halinde 55 yaşına kadar çalışabilmesinin mümkün olmasına rağmen binbaşı rütbesine nasbedildikten sonra 55 yaşına kadar görev yapabilme hakkının itiraz konusu kuralla kaldırıldığı, yapılan düzenlemenin hukuki güvenlik ilkesiyle ve çalışma hakkının korunmasıyla bağdaşmadığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. ve 49. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

İtiraz konusu ibarenin de yer aldığı kuralda, 4917 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten önce astsubaylıktan subaylığa geçirilenlerden en az dört yıl süreli fakülte veya yüksek okul bitiren ve kendi sınıflarında veya öğrenimleriyle ilgili sınıflarda istihdam edilenlere muvazaf subaylar hakkındaki yaş hadleri hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve yasalarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Hukuki güvenlik ilkesi ile belirlilik ilkesi, '*hukuk devleti ilkesi*'nin önkoşullarındandır. Kişilerin hukuki güvenliğini sağlamayı amaçlayan '*hukuki güvenlik ilkesi*', hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar. '*Belirlilik ilkesi*' ise yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olmasını, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesini ifade etmektedir.

4917 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten önce astsubaylıktan subaylığa geçirilenlerden en az dört yıl süreli fakülte veya yüksekokul bitiren ve kendi sınıflarında veya öğrenimleriyle ilgili sınıflarda istihdam edilenlere muvazzaf subaylar hakkındaki yaş hadleri hükümlerinin uygulanacağı hususu, itiraz konusu ibare ile açıkça belirtilmiştir. Muvazzaf subayların yaş hadleri ile ilgili hükümler ise 5434 sayılı Kanun'da ayrıntılı olarak yer almaktadır. Belirtilen nedenlerle itiraz konusu ibarede '*belirlilik ilkesi*'ne aykırılık bulunmamaktadır.

Kurala göre, astsubaylıktan subaylığa geçenler, dört yıl süreli fakülte veya yüksekokul bitirdiklerinde mezun oldukları okul gözetilerek nasbedilecekleri yeni rütbelerinde '*yaş haddi*' yönünden kendilerine muvazzaf subaylar hakkındaki hükümlerin uygulanacağını önceden bildiklerinden, kuralın bu kişiler yönünden öngörülemez nitelikte olduğu da söylenemez.

Anayasa'nın '*Çalışma hakkı ve ödevi*' başlıklı 49. maddesinde, '*Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir. Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır.*' denilmiştir.

Anayasa'nın 128. maddesinde memurlar ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hak ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ile diğer özlük işlerinin kanunla düzenleneceği belirtilmiştir. Kamu görevlilerinin emekliye ayrılımları da özlük işleri kapsamında yer almaktadır. Emeklilik, belli bir yaşa gelmiş veya belli görev süresini doldurmuş bulunan bir memurun, memuriyet statüsünden çıkıp emeklilik statüsüne girmesini ifade etmektedir.

Kanun koyucu statü hukuku çerçevesinde yürütülen memuriyet hizmetine giriş, yükselme, memuriyetin sona erme koşullarını ve bu konularda geçiş hükümlerinin kapsamını anayasal ilkelere uygun olarak belirleme yetkisine sahiptir.

5434 sayılı Kanun'un 40. maddesinde, zorunlu olarak memuriyetten ayrılmayı gerektiren azami yaş haddi genel olarak belirlendikten sonra, özelliği olan kimi hizmet grupları için bunun üstünde veya altında yaş hadlerine yer verilmiştir.

926 sayılı Kanun'da değişiklik yapan 4917 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce astsubaylıktan subaylığa geçenlerden en az dört yıl süreli fakülte veya yüksekokul bitirenlere nasbedilecekleri rütbede muvazzaf subaylardan farklı bir yaş haddi belirlenmemesi ve yaş haddi yönünden muvazzaf subaylar hakkındaki hükümlerin uygulanacağını belirtilmesi, çalışma hürriyetine aykırılık oluşturmamaktadır.

Esas Sayısı : 2012/39
Karar Sayısı : 2012/156

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kural, Anayasa'nın 2. ve 49. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

VI- SONUÇ

27.7.1967 günlü, 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu'na, 3.7.2003 günlü, 4917 sayılı Kanun'un 6. maddesiyle eklenen Ek Geçici Madde 80'in dördüncü fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan "yaş hadleri de dahil olmak üzere" ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 18.10.2012 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan

Haşim KILIÇ

Başkanvekili

Serruh KALELİ

Başkanvekili

Alparslan ALTAN

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Üye

Üye

Esas Sayısı : 2012/39
Karar Sayısı : 2012/156

Burhan ÜSTÜN

Engin YILDIRIM

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN

Üye

Muammer TOPAL

Üye

Zühtü ARSLAN